

רבי עקיבא הוה מתלוצץ בעוברי עבירה, והיה אומר שנקל הוא להתגבר על יצר הרע.

יומא חד אידמו ליה שטן כאיתתא [נדמה לו כאשה], ועמד בריש דיקלא [בראש הדקל].

נקטיה [תפס] רבי עקיבא לדיקלא, וקסליק ואזיל, כדי להגיע אליה.

כי מטא לפלגיה דגובה הדיקלא, שבקיה [עזבו] יצרו.

אמר לו היצר הרע: אי לאו דמכרוי ברקיעא: "הזהרו ברבי עקיבא ותורתו", שותיה לדמך תרתי מעי!

פלימו הוה רגיל למימר כל יומא: גירא בעיניה דשטן [חץ בעיניך, שטן]!

יומא חד, דמעלי יומא דכיפורי הוה [ערב יום כפור היה], אידמו ליה בעניא [נדמה לו השטן כעני].

אתא, בא השטן שנראה כעני, וקרא אבכא [על פתח הבית]: תנו לי לאכול!

אפיקו ליה ריפתא [הוציאו לו לחם].

אמר ליה השטן לפלימו: יומא כי האידנא, דבולי עלמא גואי, ואנא אבראי? ביום כזה, שכולם אוכלים בתוך הבית, אני אשב בחוץ?

עייליה [הכניסו] פלימו לבית, וקריבו ליה ריפתא [לחם].

אמר ליה השטן: יומא כי האידנא, כולי

עלמא יושבים אתכא [על יד השולחן], ואנא אשב לחדאי?!

אתיוהו, ואותבוהו אתכא. הביאוהו והושיבוהו על יד השולחן.

הוה יתיב, ומלא נפשיה שיהנא וכיבי עליה [העלה על גופו שחין ואבעבועות], והוה קעביד מילי דמאים [והיה עושה בפניהם דברים מאוסים].

אמר ליה פלימו: תיב שפיר! שב כהוגן, א-ב9 ואל תמאיסנו.

אמר ליה: הכו לי כסא [כוס] לשתות!

יהבו נתנו ליה כסא.

אכמר [השתעל], ושדו ביה כיוהו [הטיל בתוך הכוס את ליחתו].

נחרו ביה [גערו בו] בני הבית.

שקא זמית [לקח, ועשה את עצמו כמת].

שמעו אנשי הבית קולות של אנשים הקוראים מחוץ לבית, דהו קאמרי, שאמרו: פלימו קטל גברא! [פלימו הרג אדם]. פלימו קטל גברא!

סבר פלימו שבאים אנשי המלך להענישו על הריגת אדם, ולכן ערק, וטשא נפשיה [ברח, והחביא עצמו] בבית הכסא.

אזיל השטן בתריה, ונפל קמיה [הלך אחריו, ונפל פלימו לפניו].

אף כוחו הגדול של היצר הרע, שהיה בן עקב גדולתו.

ומצילה מהיסורים, ואף מצילה את האדם מן החטא, ולכן זכה רבי מאיר להנצל מן החטא, על

יומא חרא, הוה היה רבי חייא בר אשי קא גריס בגינתיה [לומד בגינתו]. קשטה אשתו את נפשה, בקישוטי בשמים ואפרסמון, וחלפה, ותנייה קמיה [ושבה וחזרה וחלפה לפניו].

אמר לה: מי מאן את??

אמרה לו: אנא חרותא [שם זונה מפורסמת בעיר], דהדרא מיומא [שהיום שבתי הלום]! תבעה רבי חייא בר אשי לדבר עבירה.

אמרה ליה: אייתי ניהליה להך רומנא דריש צוציתא! אשמע לך, אם תביא לי את הרימון הנמצא בענף קטן שבראש האילן הזה.⁽²⁾

שוור [קפץ לראש האילן], ואזל, ואתייה ניהלה, והביא לה את הרימון.

כי אתא רבי חייא בר אשי וחזר לביתיה, הוה קא שגרה דביתהו תנורא [הבעירה אשתו את התנור].

סליק, עלה רבי חייא, וקא יתיב בגויה [וישב

בר חזייה השטן דהוה פלימו מצטער, גלי ליה נפשיה [גילה לו מי הוא].

אמר ליה השטן: מאי טעמא אמרת הכי?! ולמה נהגת לקללני?

אמר לו פלימו: ואלא היכי אימא? וכי כיצד עלי לומר כדי לדחותך ממני שלא תחטיאני?!

אמר לו השטן: לימא מר, יאמר אדוני: רחמנא נגער ביה בשטן!

רבי חייא בר אשי, הוה היה רגיל, כל עידן בכל עת, דהוה נפל לאפיה [בנפילת אפים] בתפלתו, הוה אמר: הרחמן יצילנו מיצר הרע!⁽¹⁾

יומא חד, שמעתינהו דביתהו [שמעה אשתו], כשהוא אומר כן.

אמרה: מכדי, הרי כמה שני דפריש ליה מינאי, מאי טעמא קאמר הכי?! הלא כבר כמה שנים שהוא פורש ממני מחמת זקנתו, ולשם מה עדיין חושש הוא מיצר הרע?

1. הרחמן יצילנו מיצר הרע.

מקשה המהרש"א: הלא אמרו חכמים, הכל בידי שמים, חוץ מיראת שמים, ואם כן כיצד מתפללים אל הקב"ה שיצילנו מיצר הרע? ותירץ, שמכל מקום, הבא ליטהר מסייעין בידו. וכהאי גונא אמרינן בפרק קמא, שאלמלא הקב"ה עוזרו לאדם להתגבר על היצר הרע, אין האדם יכול לו.

והרמב"ם בהלכות תשובה מבאר שיש בידי האדם האפשרות לבקש שלא יפריעוהו הדברים הגורמים לו לסור מדרך ה', אבל את הדרך הנכונה, חייב האדם בעצמו להגיע אליה, וללכת

בה.

והחזון איש כתב [עיין בפרקי אמונה והשקפה על פי החזון איש] שהבקשה עצמה היא הנחשבת "בידי אדם", ולא "בידי שמים", שעל ידי בקשת האדם שולח הקב"ה את הרהורי התשובה לאדם.

2. הרד"ל מבאר, שיתכן והיתה כוונתה לטובה, שיקפוץ, ובכך תתבטל תאוותו. והוסיף, שאולי כן היה באמת, כי לא נתפרש בגמרא שבא עליה. והיה מצטער אותו צדיק רק על המחשבה והרצון לעשות איסור.

הרי, שאפילו לא עשתה האשה שום דבר איסור, מכל מקום צריכה היא סליחה, משום שהתכוונה לעבירה.

רבי עקיבא, כי הוה מטי להאי פסוקא של "ה' יסלח לה", הוה בני.

אמר: ומה מי שנתכוין לאכול בשר חזיר, ועלה בידו לאכול בשר טלה, אמרה תורה אף שלא עבר כלום במעשה, שהכונה לחטוא בלבד צריכה כפרה וסליחה —

מי שנתכוין לאכול בשר חזיר, ועלה בידו לאכול בשר חזיר, על אחת כמה וכמה שצריך סליחה וכפרה! שהרי עבר גם בכונה וגם במעשה.

כיוצא בדבר זה אתה אומר, בהיפוך הדברים. שאף כאשר מצד הכונה אינו חוטא, אלא רק מצד המעשה, גם כן צריך כפרה. דהרי כתיב באדם שחטא בשגגה: **"ולא ידע ואשם, ונשא עונו"**.

כשהיה רבי עקיבא מוגיע לפסוק, זה היה בוכה.

אמר: ומה מי שנתכוין לאכול שומן שהוא מותר באכילה, ושגג, ועלה בידו לאכול חלב האסור באכילה, אמרה תורה **"ולא ידע, ואשם, ונשא עונו"**.

מי שנתכוין לאכול חלב, ועלה בידו לאכול חלב, על אחת כמה וכמה שצריך כפרה.

איסי בן יהודה אומר: **"ולא ידע ואשם, ונשא עונו"** — על דבר זה ידו [יצטערן] כל הדווים. כלומר, כל מי שיש לו לב לדוות,

בתוך התנור]. כי מרוב צער על שנכשל בעבירה, רצה לשרוף את עצמו.⁽³⁾

אמרה ליה: מאי האי? ! מה הדבר אשר אתה עושה?

אמר לה: הכי והכי הוה מעשה. וסח לה את כל אשר קרהו בגינה.

אמרה ליה: אנא הואי! לא חרותא היתה זו שפיתתה אותך, אלא אני עצמי הייתי זאת.

לא אשגח בה, לא האמין לה, עד דיהבה ליה סימני, שהראתה לו את הרימון שנתן לה.

אמר לה: אף על פי שאת היית זו, ולא עברתי שום עבירה בכך, עדיין צריך אני כפרה. **כי אנא, מיהא, לאיסורא איכווני!** שהרי התכוונתי לחטוא עם הזונה ההיא.

כל ימיו של אותו צדיק היה מתענה, עד שמת באותה מיתה.

וכן מצינו בעוד מקומות, שאפילו על כוונת חטא בלבד צריך כפרה.

דתניא: כתיב באשה שנדרה, והפר לה בעלה את נדרה: **"אשה הפרם, וה' יסלח לה"**.

כמה הכתוב מדבר? והלא כיון שהבעל הפר לה את הנדר, הרי מותר לה לעבור עליו, ולמה היא צריכה סליחה? —

אלא, דיבר הכתוב באשה שנדרה בנדר נזיר [שהזירה את עצמה], **ושמע בעלה, והפר לה.** והיא לא ידעה שהפר לה בעלה, והיתה שותה יין ומטמאה למתים, שהם מהדברים שהנזיר אסור בהם.

3. רש"י מבאר שביקש להמית את עצמו בשריפה בתנור. וביאר הרד"ל, שאין זה מאבד עצמו לדעת,

אלא בהכרח, מחלוקת תנאי היא, ואני סובר כתנא דברייתא, האוסר את היחוד בכל העריות.

וכן מצינו שלא כמשנתנו בעוד מקום.

דתניא: אמר רבי מאיר לבני ביתו: הזהרו בי מפני בתי! כלומר, אל תניחוני להתייחד עמה.

וכן אמר רבי טרפון: הזהרו בי מפני בלתי! אל תניחוני להתייחד עמה.

לגלג עליו אותו תלמיד.

אמר רבי אבהו, משום רבי הנינא בן גמליאל: לא היו ימים מועטים, עד שנכשל אותו תלמיד שלגלג על רבי טרפון בהמותו, ועבר עמה עבירה.

שנינו לעיל: אפילו עם בהמה.

אביי, כשהיה נמצא בשדה, הוה מבלליה מכולה דברא [היה מונע את הבהמות מלהיות בכל השדה].

רב ששת מעבר ליה מצרא [היה מעביר את הבהמות לצדו השני של גבול השדה].

רב הנן מנהרדעא איקלע [פגש] לרב כהנא לפום נהרא, על שפת הנהר.

חזייה, דיתיב וקא גרם, וקיימא בהמה קמיה

יש לו לדוות על דבר זה, שאף החוטא בשגגה, נושא עליו עוון.

שנינו במשנה: מתייחד אדם עם אמו.

אמר רב יהודה אמר רב אסי: מתייחד אדם עם אחותו לפרקים. אבל לא ידור עמה באופן קבוע.

ודר עם אמו ועם בתו, אף בקביעות. ולא חיישינן שמא יבא עמהן לידי עבירה, משום שאין יצרו תוקפו עליהן, היות שכבר בטלו אנשי כנסת הגדולה ליצר הרע זה.

כי אמרה רב יהודה למימרא זו קמיה דשמואל, אמר לו: לא כן הוא. אלא אסור להתייחד עם כל עריות שבתורה, ואפילו עם בהמה. ואף אמו ובתו ואחותו בכלל.

ומקשינן: האיך אמר שמואל כן?

והא תנן: מתייחד אדם עם אמו ועם בתו, וישן עמהם בקירוב בשר. ותיובתא דשמואל.

ומשנינן: אמר לך שמואל, והרי אף ליטעמיך [לשיטת רב], תקשה ממשנתנו על הא דתניא: אחותו וחמותו, ושאר כל עריות שבתורה, אין מתייחד עמהם אלא בעדים.

ומשמע, דוקא בעדים, אין [הוא כן מתייחד], אבל שלא בעדים, הוא לא מתייחד עם שום ערוה, ואף לא עם אמו. והרי זה לא כמו ששנינו במשנתנו.

שהמעשה בההוא כובס שהפיל עצמו מהגג, היה כדי לכפר על עוון חילול שבת, ולכן איננו בכלל מאבד עצמו לדעת.

כי לשם כפרה עשה כך. והביא את דברי השיטה מקובצת לכתובות בשם רבינו קלונימוס, וכן כתב בחידושי מהרי"ט

לביאה, לפי שמתוך קטנותה עדיין אין בה יצר לכהן. הלכהך אף הגדולה לא תבעל לו, משום שחוששת שהקטנה תפרסם זאת.

שנינו במשנה: וישן עמהם [עם אמו ובתו] בקירוב בשר. ואם הגדילו, זו ישנה בכסותה וזה ישן בכסותו.

והוינן בה: ובני כמה שנים יהיו כדי שנקרא בהם "הגדילו"?!

אמר רב אדא בר רב עזא, אמר רב אסי: תינוקת — בת תשע שנים ויום אחד. תינוק — בן שלש עשרה ויום אחד. קרויים גדולים לענין זה, שאסורים לישון עם האב או האם בקירוב בשר.

איכא דאמרי: תינוקת — בת שתים עשרה שנה ויום אחד, ותינוק — בן שלש עשרה שנה ויום אחד, קרויים גדולים.

וזה וזה, בין ללישנא קמא ובין ללישנא בתרא, אין הם גדולים אלא בכדי שיהיו "שדים נכונים ושערך צמח". כלומר, שהביאו סימני גדלות. שרק מאז מתגרים על ידם.

אלא שלפי לישנא קמא, מגיל תשע שנים ויום אחד בבת, וי"ב ויום אחד בבן, כבר הם ראויים להבאת סימנים. אבל קודם לכן, אף אם הביאו שערות, אין הן אלא בגדר "שומא" בעלמא.

וללישנא בתרא, אין השערות נחשבות לסימני גדלות לפני גיל י"ב ויום אחד בבת, ולפני י"ג ויום אחד בבן.

אמר רפרם בר פפא, אמר רב חסדא: לא שנו שקודם לכן הם מותרים בקירוב בשר, אלא כשאינה בושה הבת לעמוד לפניו [לפני

נראה את רב כהנא שהוא יושב ולומד, ועמדה בהמה לפניו].

אמר ליה רב חנן: וכי לא סבר לה מר את מה ששנינו בברייתא, שאסור לו לאדם להתייחד אפילו עם בהמה?!

אמר ליה רב כהנא: לאו אדעתאי! לא שמתי לב לכך שיש כאן בהמה.

אמר רבא: על אף שאין איש אחד מתייחד עם שתי נשים — אם הן שונאות זו לזו, מותר להתייחד עמהן. משום שאין חשש שתגרור האחת את השניה עמה לדבר עבירה.

לפיכך, מתייחד אדם עם שתי "יבמות". דהיינו, שתי נשים הנשואות לשני אחים, שונאות זו את זו כמו שתי נשים צרות הנשואות לאדם אחד. לפי שחוששת כל אחת מהן שמא ימות אחי בעלה בלא בנים, ותפול אשתו לפני בעלה ליבו, ויהיו שתיהן נשותיו.

וכן מותר להתייחד עם שתי נשים של איש אחד שהן צרות זו לזו, לפי שהן שונאות זו לזו.

וכן עם אישה וחמותה, וכן עם אישה ובת חמותה, וכן עם אישה ובת בעלה, שכולן שונאות זו לזו.

וכן מותר להתייחד עם אישה גדולה, כשנמצאת איתה גם תינוקת שיודעת טעם ביאה, ואין מופרת עצמה לביאה.

כלומר, יודעת היא מה היא ביאה, ואם יבא האיש על הגדולה תלך הקטנה לספר זאת. אבל היא עצמה לא תמסור את עצמה

אביה] ערום [כשהיא ערומה].

אבל אם היא בושה לעמוד לפניו ערום, אסור לו לישון עמה בקירוב בשר.

מאי טעמא? — יצר אלבשה. מעת שהיא בושה בגילוי גופה, סימן הוא שכבר התעורר בה יצרה.

רב אחא בר אבא איקלע לבי רב חסדא חתניה [הזדמן לבית רב חסדא חתנו].

שקליה לכת ברתיה, ואותבוה בכנפיה [לקח את בת בתו והניחה בחיקו].

אמר ליה רב חסדא: וכי לא סבר לה מר דמקדשא [וכי אינך יודע שכבר היא התקדשה לאיש], ויש לך להתרחק ממנה כדין אשת איש?!

אמר ליה רב אחא בר אבא חותנו: מאחר שקידשת אותה בקטנותה, עברת לך אדברי דרב.

דאמר רב יהודה אמר רב; ואיתימא אמר רבי אלעזר: אסור לאדם שיקדש את בתו כשהיא קטנה, עד שתגדיל ותאמר: בפלוני אני רוצה!

אמר לו רב חסדא: מר [רב אחא בר אבא], נמי עבר ליה אדשמואל.

דהרי אמר שמואל: אין משתמשים באשה, ואילו אתה משחק עמה.

אמר ליה רב אחא בר אבא: אנא, כאידך מימרא דשמואל סבירא לי.

דאמר שמואל: הכל לשם שמים! (1) הכל א-ב תלוי בכונה. ודוקא לשם חיבת אישות אסור, אבל אני לא התכונתי אלא לעשות קורת רוח לאמה, להראות שאני מחבב את בתה, שהיא נכדתי.

מתנתרין:

לא ילמד [לא ירגיל] אדם רווק להיות מן הסופרים [מלמדי תינוקות].

וכן לא תלמד [תרגיל] אשה להיות מן הסופרים.

רבי אלעזר אומר: אף מי שאין לו אשה, לא ילמד סופרים. ובגמרא יתבאר, מה הוא מוסיף על דברי תנא קמא.

רבי יהודה אומר: לא ירעה רווק בהמה, כדי שלא יתאוה לבהמות, ויבא לידי משכב בהמה.

ולא יישנו שני רווקים בטלית אחת, כדי שלא יבואו לידי משכב זכור.

וחכמים מתירי, כיון שלא נחשדו ישראל על כך.

גמרא:

שנינו במשנה: לא ילמד אדם רווק סופרים.

והוינן בה: מאי טעמא?

1. הכל לפי דעת שמים. כך היא גירסת הריטב"א. והוסיף הריטב"א שכך היא ההלכה, ראוי לו לעשות הרחקה ליצרו, עושה, ואפילו

ההכל הוא כפי מה שאדם מכיר בעצמו, אם